

Eerste hulp bij rekenproblemen

Deel 1: Inzichtelijk rekenen

Rekenen is een belangrijke vaardigheid die je in het dagelijks leven iedere dag nodig hebt. Bijvoorbeeld aan de kassa in de supermarkt (rekenen met geld), tijdens het koken (rekenen met maten) en het plannen van afspraken (rekenen met tijd). Op school werkt uw kind dagelijks aan het vergroten van zijn of haar rekenvaardigheden. Op de basisschool wordt de 'rekenvaardigheid' van uw kind meetbaar gemaakt door deze uit te splitsen in het rekeninzicht en het rekentempo. Voor sommige kinderen geldt dat het 'leren rekenen' moeizamer verloopt dan bijvoorbeeld het 'leren lezen'. In deze tweedelige blog serie geven we leuke en praktische adviezen die ervoor zorgen dat uw kind op uw hulp kan rekenen!

Wat is 'rekeninzicht' eigenlijk?

Het 'rekeninzicht' gaat om het vermogen van uw kind om zich een **voorstelling** te maken bij een bepaald rekenbegrip of een rekenproces. Zonder inzicht, leert uw kind uitsluitend 'losse kennis' die doorgaans heel snel wordt vergeten omdat het op zichzelf staat. Zo zijn er bijvoorbeeld veel kinderen die goed kunnen uitleggen dat om de oppervlakte van een vierkant te berekenen je de lengte vermenigvuldigt met de breedte. Wanneer deze kinderen echter gevraagd wordt om met hetzelfde vierkant te laten zien wat een 'oppervlakte' eigenlijk is, kijken ze vragend voor zich uit. Het sleutelwoord bij 'rekeninzicht' is dus het voorstellingsvermogen bij het horen van een rekenbegrip of rekenprocedure. Als u uw kind wil helpen om het rekeninzicht te vergroten, kan u dus het best werken aan het **voorstellingsvermogen**.

Maak het rekenen zo concreet mogelijk

Deze tip is veruit het belangrijkste advies wat we u kunnen geven om uw kind in het rekenproces te ondersteunen. Maak het rekenen zo concreet mogelijk! Vraag uw kind of de leerkracht welke vaardigheden deze week centraal staan in de rekenmethode en oefen hiermee in het alledaagse leven. Ook als uw kind vastloopt met een bepaalde som, ga dan op zoek naar manieren om de som zo 'werkelijk' mogelijk te maken in de wereld om uw kind heen. We geven een aantal voorbeelden:

- **Rekenen met geld:** Als uw kind zakgeld krijgt, is niets leuker om met behulp van de spaarpot inzicht te krijgen in hoe Euro's zich verhouden tot centen. Speel samen 'bankje' waarbij u de bankier bent en uw kind geld wisselt (van 1 euro naar 2 x 50 cent). Wissel daarbij ook van rol. Onderschat de kracht van deze concrete vorm van werken niet, ook voor de oudere kinderen is hij heel geschikt. Door geld letterlijk op tafel te zien liggen, wordt bijvoorbeeld duidelijk hoeveel een winst van 50% kan zijn op 10 euro. Ook is het leuk om samen met uw kind boodschappen te gaan doen. Maak uw kind verantwoordelijk voor een deel van de boodschappen middels een budget. Geef de opdracht om met 5 euro een aantal producten te zoeken (die u toch al nodig heeft voor uw wekelijkse boodschappen). Rond samen geldbedragen af op hele getallen als kommagetallen nog lastig zijn (€5,85 wordt €6,-). Spreek voordat u met echt geld aan de slag gaat samen af dat er wel voorzichtig gedaan moet worden met het briefgeld. Pas de geldbedragen ook aan, aan de belevingswereld van uw kind
- **Rekenen met maten en gewichten:** Uw kind wordt gevraagd om de omtrek en oppervlakte van vormen te berekenen. Prima om hier in het werkboek mee te oefenen, maar ga eerst eens samen met uw kind de tuin in of loop het balkon op. Vraag u kind om (een deel) van de tuin op te meten. Schrijf op wat de lengte en de breedte is? Vraag uw kind wat de oppervlakte van de tuin is? Is dat het grasveld? De borders met bloemen eromheen? Het is ook leuk om samen experimentjes uit te voeren als het gaat om gewichten. Pak een weegschaal, pak een fles cola. Is een liter cola eigenlijk hetzelfde als één kilo? Hoe zit dat met water? Ga op ontdekking!

Spelenderwijs werken aan het rekeninzicht

In veel alledaagse situaties kan u al spelenderwijs uw kind helpen om het rekeninzicht te vergroten. Dit kan bijvoorbeeld door met elkaar in **gesprek** te gaan. Bijvoorbeeld als uw kind of iemand in de familie jarig is. Vraag uw kind hoe oud hij of zij wordt. Vraag of uw kind weet hoe oud u bent en hoeveel dit met elkaar verschilt. Een ander leuk voorbeeld om vanuit gesprek aan het rekeninzicht te werken is om tijdens een autoritje de kilometerstand eens op te noemen. Vraag uw kind hoe vaak de auto de aarde al is rond gegaan of hoeveel kilometer daar nog voor nodig is. Vergelijk het met de afstand die u nu aan het rijden bent. Ook met behulp van **gezelschapsspelletjes** of **computerspellen** is het mogelijk om al spelenderwijs het rekeninzicht van uw kind te vergroten. Wat dacht u bijvoorbeeld van Monopoly, waarin u kind de bank speelt. Of Minecraft; hetgeen bijzonder geschikt is om aan de hand van opdrachtjes het rekeninzicht van uw kind te vergroten. Vraag bijvoorbeeld maar of uw kind een aquarium kan bouwen met een kubieke inhoud van 9 waterblokken³.

Erken het probleem en ga samen de uitdaging aan!

Omdat rekenen zo'n belangrijke rol heeft in het dagelijks leven, wordt in de klas veel geoefend om de rekenvaardigheden te vergroten. Als u kind moeite heeft met rekenen, betekent dit een dagelijkse confrontatie met iets wat moeilijk wordt gevonden. Uw kind kan hierop reageren door bij thuiskomst gespannen, boos of verdrietig te reageren, zonder te weten waarom. In het kader van 'inzicht' is ook aandacht voor dit aspect van groot belang. **Heb aandacht voor het leren van uw kind.** Kinderen met leerproblemen zijn namelijk geneigd de nadruk te leggen op wat ze moeilijk vinden en dit aan zichzelf te verwijten. Succeservaringen worden toegeschreven aan de toevalligheden ("De rekentoets was makkelijk"). Help u kind te relativiseren en behaalde succeservaringen toe te eigenen ("De rekentoets was op niveau, je hebt goed geoefend en daarom heb je het gehaald!"). **Praat daarnaast positief over uw eigen school- en leerervaringen:** "Mama vond rekenen vroeger ook lastig. Net als jij heb ik veel sommetjes geoefend met opa en oma. Dit heeft me geholpen om beter te gaan rekenen". Met deze opmerking benoemt en erkent u de rekenproblemen van uw kind en spreekt u een positieve verwachting uit met betrekking tot het extra oefenen. U gebruikt op deze manier uw eigen ervaringen om 'model' te staan voor uw kind. Onderzoek heeft laten zien dat wanneer u op positieve wijze praat over uw eigen school- en leerervaringen, dit een positief effect heeft op de leerprestaties van uw kind.

Tot slot

We hopen dat deze tips u helpen om uw kind te ondersteunen in het vergroten van het rekeninzicht. In deel 2 gaan we in op tips gericht op het versnellen van het rekentempo. Mocht u vragen hebben of behoefte hebben aan advies op maat, neem dat gerust contact op met Spil Helpt. Ons team staat voor u en uw kind klaar!

Eerste hulp bij rekenproblemen

Deel 2: Rekentempo

Rekenen is een belangrijke vaardigheid die je in het dagelijks leven iedere dag nodig hebt. Bijvoorbeeld aan de kassa in de supermarkt (rekenen met geld), tijdens het koken (rekenen met maten) en het plannen van afspraken (rekenen met tijd). Op school werkt uw kind dagelijks aan het vergroten van zijn of haar rekenvaardigheden. Op de basisschool wordt de 'rekenvaardigheid' van uw kind meetbaar gemaakt door deze uit te splitsen in het rekeninzicht (klik hier voor deel 1 uit deze serie) en het rekentempo. Voor sommige kinderen geldt dat het 'leren rekenen' moeizamer verloopt dan bijvoorbeeld het 'leren lezen'. In deze tweedelige informatie serie geven we leuke en praktische adviezen die ervoor zorgen dat uw kind op uw hulp kan rekenen!

Wat is 'rekentempo' eigenlijk?

Hoewel het misschien voor de hand liggend is dat het 'rekentempo' gaat om de snelheid waarmee uw kind een som kan uitrekenen, zegt dit weinig over de achterliggende processen die het mogelijk maken om snel te rekenen. De begrippen 'automatiseren' en 'memoriseren' spelen daarbij een belangrijke rol. Hoewel 'automatiseren' en 'memoriseren' vaak door elkaar worden gebruikt, betekenen ze niet hetzelfde. Stel uw kind maar eens de vraag om de som $9 + 3$ uit te rekenen en vraag uw kind vervolgens hoe hij of zij tot het antwoord is gekomen. Wanneer uw kind aangeeft het antwoord 'gewoon te weten' betekent dit dat het antwoord is gememoriseerd. Automatiseren betekent dat uw kind razendsnel de deelstappen uitvoert om tot het antwoord te komen (bijvoorbeeld $9 + 1 = 10 + 2 = 12$). Het is de uitvoering van de deelstappen waar het automatiseren over gaat, de uitkomst is het logisch gevolg van dit proces. Dit onderscheid is belangrijk omdat automatiseren de weg is die uiteindelijk zorgt voor memoriseren. Wanneer u uw kind wil helpen om sneller te leren rekenen, is het belangrijk om juist in te gaan op de uitvoering van de tussenstapjes om tot het antwoord te komen.

Hoe kan ik mijn kind helpen om sneller te leren rekenen

Als orthopedagoog bij Spil Helpt geef ik onder andere begeleiding aan kinderen met rekenproblemen. De afgelopen weken heb ik de kinderen die ik op gebied van rekenen help gevraagd om te vertellen wat voor hen het best heeft geholpen.

"Rekenen is hetzelfde als rennen, je moet eerst leren lopen"

Deze gevatte uitspraak van een leerling uit groep 7 geeft de kern weer waarom het belangrijk is om soms eerst een stapje terug te zetten, alvorens kinderen sommen snel leren uitrekenen. Wanneer het bijvoorbeeld niet lukt om een som als $24 + 28$ snel uit te rekenen, is het helpend om samen met uw kind de tussenstapjes uit te voeren. Wellicht lukt één van onderstaande rekenmanieren al wel?

- $24 + 20 = 44$ $44 + 6 = 50$ $50 + 2 = 52$
- $20 + 20 = 40$ $8 + 4 = 12$ $40 + 12 = 52$

Voor de jongere rekenaars kan het helpend zijn om getallen samen te splitsen. Laat zien dat het getal '12' bestaat uit een '10' en een '2'.

"Het is fijn om te zien wat we oefenen"

Ik zal nooit vergeten hoe een leerling die voor de eerste keer bij me was, boos tegen me vertelde: *"Ik heb keihard geoefend met de tafel van vier, maar toen moest ik ineens alles door elkaar uitrekenen. Dat kan ik niet onthouden hoor!"*. Hoewel het prima is om thuis te oefenen met het onthouden (memoriseren) van de tafelsommen, kan het heel helpend zijn om samen de (tafel)sommen te visualiseren met een getallenlijn. Zo kwam deze leerling tot de ontdekking dat de uitkomst van 3×4 hem juist kan helpen om 6×4 snel uit te rekenen.

“Maak het rekenen zo leuk mogelijk”

In de klas oefent uw kind gedurende de hele dag met het vergroten van het rekeninzicht en het versnellen van het rekentempo. Ook kan veel van het huiswerk hierop zijn gericht. Indien u naast school en het huiswerk uw kind wil helpen op gebied van rekenen, is het raadzaam om dit zoveel mogelijk in spelvorm te doen. Een onderdeel waar veel van mijn leerlingen altijd naar uitkijken is het spelmoment. Tijdens het spelmoment oefenen we verder met de uitleg die tijdens de begeleiding centraal stond aan de hand van een spelletje. Ik deel met u de meest populaire spelvormen:

- Het spelletje: ‘Toverstapels’ is een spel voor kinderen vanaf groep 3 tot en met groep 8 waarin kinderen op leuke wijze oefenen met het sneller leren rekenen. Er zijn verschillende varianten van het spel beschikbaar, van eenvoudig (plus- en minsommen tot 20) tot uitdagend (tafels tot boven de tien). Op https://www.youtube.com/watch?v=EO0BoPqN_fA&feature=emb_logo is een filmpje van het spel te zien.
- Het spel ‘Qwixx’ is een geschikt voor kinderen van de bovenbouw. Kinderen rekenen aan de hand van meerdere dobbelstenen de meest geschikte uitkomst uit die hun dichter bij het winnen van het spel brengt. Er zit ook een stukje kans berekenen in (waardoor het meer geschikt is voor bovenbouw leerlingen). Erg leuk om te spelen, ook als volwassenen!
- Op de website: ‘www.tafelsoefenen.nl’ zijn hele leuke rekenspelletjes te vinden gericht op het oefenen van de tafelsommen. Absolute favorieten zijn de spellen ‘Sommen en Kleuren’ en ‘Tafel Miljonair’. Zeker de moeite waard om eens een kijkje te nemen!
- De website: ‘www.squla.nl’, biedt naast rekenoefeningen, tal van extra oefenmateriaal gericht op de basisschool en de brugklasjaren van de middelbare school. De reden dat ik Squla zelf een goede website vind om mee te oefenen, is niet alleen omdat de oefeningen er leuk en gevarieerd worden aangeboden, er wordt daarnaast goede uitleg gegeven wanneer het antwoord op een som onjuist was.

Tot slot

We hopen dat deze tips u helpen om uw kind te helpen om sneller te leren rekenen. Mocht u zelf nog leuke tips of adviezen hebben, horen we deze graag in de reacties.

Spil Helpt